

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

VIII. VALNÁ HROMADA DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Vážené členky, vážení členové,
přijměte naše pozvání na VIII. valnou hromadu, která se bude konat
v sobotu, dne 28. listopadu 2015

v 10 hodin v Měšťanské besedě v Praze (CEVRO Institut – vysoká škola),
Jungmannova 17, Praha 1.

Agendou letošní valné hromady bude zpráva o činnosti Klubu za uplynulé období, diskuse k této zprávě, schválení hospodaření Klubu, projednání další činnosti Klubu a přijetí usnesení. Důležitým bodem bude volba nového vedení Demokratického klubu a schválení úprav stanov na základě novely zákona. Bližší informace s podrobným programem budou zveřejněny na webových stránkách klubu.

INFORMACE K VOLBÁM

V příloze aktuálního čísla Dk-Dialogu naleznete hlasovací lístek k volbě nového Ústředního výboru a Revizní komise Demokratického klubu. Žádáme Vás, abyste využili svého členského práva a odevzdali svůj hlas. Zúčastníte se tím zvolení nového vedení, před kterým stojí důležité úkoly dalšího rozvoje Demokratického klubu.

Jak můžete volit? V příloženém oboustranném hlasovacím lístku zaškrtněte na první straně pomocí křížku maximálně 15 kandidátů do Ústředního výboru a na druhé straně označte maximálně 5 kandidátů do Revizní komise (bude-li na lístku označeno více kandidátů, bude váš hlas neplatný). Po označení kandidátů vložte svůj hlasovací lístek do nejmenší, neoznačené příložené obálky. Tuto neoznačenou obálku vložte do větší obálky s adresou Demokratického klubu, na které vyplňte odesílatele (postačí Vaše členské číslo). Tuto obálku pak můžete vhodit před nebo do hodiny po zahájení jednání do hlasovací urny.

Můžete též obálku ofrankovat a zaslat poštou nebo někoho požádat, aby obálku doručil za Vás. Pokud použijete pošty, doporučujeme odeslání nejpozději do 23. listopadu 2015 v rámci České republiky, členové v zahraničí by měli poslat dříve (nebude-li hlasovací lístek doručen do 27. 11., nebude uplatněn při hlasování). V případě jakýchkoliv otázek se na nás neváhejte obrátit písemně, telefonicky nebo mailem.

ÚVODNÍ SLOVO

Vlna migrantů směřujících do Evropy vzedmula ještě větší vlnu vášní, v nichž je ovšem mnohdy, jak to bývá, zástupným tématem jiných „politických her“, vnitropolitických střetů a zájmů, získávání podpory veřejného mínění, obvykle populistickým způsobem. Též jak bývá, čím více vášní, tím méně „pravdy“. Tak se též argumentuje novodobým „stěhováním národů“ valících se do Evropy, i když - jak upozorňuje v analýze pro BBC profesor Alexander Betts, ředitel Výzkumného centra pro uprchlíky při Oxfordské univerzitě – jde o pohyb lidí ze „zemí produkujících uprchlíky“, kteří se zachraňují v drtivé většině ve svém příhraničí: Syřané v Turecku, Libanonu, Jordánsku (3,5 milionu), Afgánci v Íránu a Pákistánu (2 miliony), Somálci v Keni (půl milionu), kde „čekají“ na změnu poměrů v naději na návrat domů. Jen zlomek směřuje do Evropy (asi 250 000 - z nich 110 000 Syřanů a 60 000 Afgánců).

Přesto, že nenese hlavní tíhu uprchlictví a že disponuje nesrovnatelně vyšším ekonomickým potenciálem, čelí Evropa, zvláště koncept Evropské unie, problému, který ukázal překonanost dosavadní azylové politiky (nejen v otázce „ano, či ne“, respektive „kolik“, ale především v otázce „jak a k jakému cíli“) i nezbytnost obecně robustnější celoevropské politiky a maximální loajality jednotlivých členských zemí. Avšak jakkoliv Evropská unie potřebuje robustní společnou (nejen) azylovou politiku i solidární loajalitu všech svých členů, jakkoliv země produkující běžence potřebují stabilizaci, země nesoucí největší zátěž uprchlických táborů (Turecko, Jordánsko, Libanon, Pákistán, Írán, Keňa, Thajsko) potřebují rozvojové programy a nová situace vyžaduje posílení bezpečnostních opatření bez rozbití schengenského konceptu, pro nás platí, že v České republice dnes především potřebujeme vůli k evropské příslušnosti, vůli k demokracii a účinné absorpční podpůrné programy na místní, obecní úrovni. Jde o to, abychom se „nezasekli“ na neudržitelně překonaných uprchlických táborech či „přátelsky vyčleněných“ věznicích neodvratně generujících zmar a konflikty, abychom nepřipustili či si dokonce davově „nevynutili“ nepřiměřená bezpečnostní opatření ani krizové stavy svou „dočasností“ i zhoubností evokující normalizaci po roce 1968, které by nás uvrhly do evropské izolace na pospas ruské expanzi, které by zničily klasickou liberální demokracii a jako tsunami nevzdělaně nenávislné zloby by pohřbily u rozhodující části občanů její živnou půdu: humanismus a masarykovský demokratismus.

Absorpčně lze využít poznatky i chyby zemí s imigrační zkušeností, včetně Německa a Skandinávie – že k chybám a iluzím došlo, není pochyb; potvrzují

je antiimigrační nálady právě ve Skandinávii. Je ovšem nezbytné neodkladně a zásadně zpevnit domácí základy, na které bychom zahraniční zkušenosti mohli přistavět. ČR totiž integrační programy, zvláště na komunitní úrovni, dlouhodobě neumí. To dosvědčují obtíže s romským začleňováním, aféra kolem školní integrace dětí se zdravotním postižením, respektive se specifickými problémy či chybění uceleně integrovaných komunitních služeb pro lidi s omezenou soběstačností, zvláště v seniorském věku (a to na prahu skokového zestárnutí populace).

Nevěřím, že by se měly tvrdě bránit hranice, natož naše vnitroschengenské. Avšak ať se obrana bude stupňovat, nebo se jen posílí dodržování a vymáhání nastavených pravidel, měly by se práce na absorpčních programech konkrétně i na modernizaci a posílení významu komunitních politik obecně rozjet co nejrychleji. Jinak bude zaděláno na absorpční veleproblém – nikoliv proto, že běženci přišli, že „jsme se jim neubránili“, ale proto, že s nimi neumíme pracovat ani soužít – ke škodě jejich i své.

Ostatně v objemech, o nichž se pro Českou republiku nyní hovoří, tedy ve stovkách, maximálně tisících běženců, máme i vlastní zkušenosti, a to nijak děsivé. Např. v roce 1915 bylo na Kladensko vysídleno do 15 obcí téměř 1000 Italů z údolí Ledro. Žili tu s podporou místních lidí 3-4 roky, pro děti tu vznikly čtyři třídy s výukou v italštině. Imigrační vlna proběhla jako prchavá drobnost lokálního významu! V letech 1948-1949 jsme byli schopni ve dvou vlnách přijmout a integrovat kolem 12 000 řeckých imigrantů, a to tak dobře, že si na událost po pár desetiletích prakticky nikdo nevzpomene: krátká aklimatizace ve čtyřech táborech, rozmištění hlavně v severozápadních Čechách a na severní Moravě, posléze rychlé splynutí s „domácím“ obyvatelstvem.

Zdá se, že kapacitně jsou imigrační vlny do vysokých čísel zvládnutelné. Stejně tak při zvažovaném počtu běženců jistě nehrozí islamizace ČR. Přes všechny obtíže, dané kulturními a náboženskými rozdíly většími než u imigrace řecké, je naděje na úspěch vysoká. Jen bez integrační připravenosti a komunitních programů by to dopadlo fiaskem jako v roce 2013 pamětihodná vlna lednového amnestijního „vyhnání“ vězňů bez podpory do zcela nepřipraveného terénu. Bez obcí a účinných absorpčních programů to nepůjde – ani s amnestovanými, ani s imigranty, ani s nesoběstačnými seniory, ani s Romy, ani s... s nikým mimo rámec „bezproblémového“ průměru. I proto budiž znovu „sobecky“ zdůrazněno: přes všechnu citlivost k utrpení běženců, jde v těchto chvílích, a to možná znovu osudově, o nás, o povahu a budoucnost našeho společenství – nejsme přitom ohroženi divokostí ani vírou imigrantů, nýbrž případným evropským (unijním) rozpadem, ruským uchvácením setrvale číhajícím za rohem na euro-atlantskou slabost a konečně vlastním selháním, mravně politickým prohnitím a rozvalem až do fašizujícího kaliště slabošsky nemilosrdné zloby a autoritářského (totalitního, k despotii nakročenému) ujaření.

V pozoruhodném dialogu Viktora Frankla s Pinchase Lapidem *Bůh a člověk hledající smysl* si lze přečíst názor, že skutečnou nevírou není kritizování, vyvracení, popírání Boha, ale „zívání Bohu do tváře“. Obávám se, že ČR dnes zívá do tváře Demokracii i evropanství (je na samostatnou disputaci, zda a jak moc skutečně

těž Bohu) – „kdo by se tím zabýval, kdo by se o to staral, kdo by si tou nudně vyčpělou veteší komplikoval život, takovými „kecy v kleci“, co nestojí za vyvracení, všechno podstatné může a má dnes běžet jinak, rychleji, pohodlněji jako přímá akce, jak zrovna chceme a hlavně: klídek, žádné dlouhé komplikace a pryč s potížisty“. Míra zlobné nenávisti, nenávistného volání po přímé akci, bezohledné necitlivosti i spojenecké věrolomnosti děsí – kvůli nám samým. V tomto smyslu a nikoliv pro běžence před branami dnes platí úzkost Pavla Šafra (www.svobodneforum.cz) ze 14. září: „Nenávist, strach a hysterie poškozují českou společnost mnohem více než všichni běženci. Bojím se o svoji zemi. Bojím se o Českou republiku.“ V tomto kontextu, tedy jak a v čem nebezpečně přispívá nikoliv k podpoře mravnosti a demokraticismu, ale naopak k bujení až fašizujícího čecháčkovství, je třeba pohlížet na naše politické dění, jak je pozoruhodně prodemokraticky komentuje např. Bohumil Doležal (www.bohumildolezal.cz). Právě v září s Mezinárodním dnem demokracie (15. 9.) i výročím mnichovské kapitulace by proto měla být připomenuta i slova Josefa Čapka z období pomnichovské 2. republiky, která tak výstižně propojila obranu demokracie s vlastenectvím a platí i dnes vůči všem, kdo v zápalu a mnohdy jen pod rouškou antiimigrace a antiislamismu pohřbívají demokracii: „Budou se snažit dát nám nejhroznější cizotu ve jménu češství, a nebudou to cizinci, nýbrž právě ti nejryčnější vlastenci, kdo nám budou rvát jazyk z úst ... budou se vydávat za ústa a rámě národa, za jeho plnomocníky, ale právě to, co bude pod nimi trpět, co budou políčekovat obrněnou pěstí a šlapat okovanou botou – právě to bude národ!“
Varujme se jich. Zdeněk Kalvach

STANOVISKO DEMOKRATICKÉHO KLUBU Č. 61

K OTÁZCE MASOVÉ IMIGRACE DO ZEMÍ EU

Do zemí EU směřuje již po dlouhou dobu neustále sílící proud ilegální migrace. Jak ukazují dostupná data, nejde zdaleka jen o osoby ohrožené perzekucí či válečnými událostmi, ale i, možná především, o rozsáhlou migraci ekonomickou. Lze se obávat, že Evropa nebude s to zvládnout tento proud a že se jeho vinou dostane do obtížně řešitelné situace, jež paradoxně ublíží i samotným migrantům. Navíc existuje nebezpečí, že v některých zemích dojde k ohrožení jejich demokracie, kultury a tradic.

Doporučujeme proto, aby zástupci ČR v Evropské radě a Evropském parlamentu požadovali zavedení účinných opatření proti ilegální migraci, především posílení ochrany vnějších hranic Unie (přičemž vítáme stanovisko vlády ČR k této otázce), a umožnění imigrace pouze osobám ohroženým politickou reprezí nebo nacházejícím se v mimořádně obtížné humanitární situaci, a to na základě důvěryhodně podložené žádosti. Lze doporučit, aby se Unie poučila u Austrálie, jež čelí obdobným problémům, avšak dokázala zatím zajistit optimální rozsah i strukturu imigrace.

I v případě přijetí takovýchto opatření však zůstane Evropské unii problém těch, kterým se do té doby podařilo či podaří dosáhnout území Unie. Jde zejména

na o země jihu Evropy. Máme za to, že nelze požadovat, aby se stali břemenem pouze pro tyto země, a že je tedy nutné, aby si země EU tyto migranty spravedlivě rozdělily. Je třeba přihlídnout nejen k velikosti a lidnatosti jednotlivých zemí a k jejich ekonomické síle, ale i k počtům již přijatých migrantů v uplynulých letech a k případným příspěvkům na ochranu hranic Unie, jež byly nebo jsou zemím poskytovány. Podmínky a situace v jednotlivých zemích EU se výrazně liší. Vlna imigrace do Evropy se však spíše zvětšuje a zatím je obtížné předvídat její zmírnění. Týká se celé Evropy, a proto je nutné, aby k jejímu řešení přispěly solidárně všechny země EU. O způsobu jejich zapojení je potřeba vést diskusi a případně takovou diskusi iniciovat. Přijatá kompromisní řešení pak musí všechny členské země plnit.

V Praze dne 19. září 2015

DEMOKRATICKÝ KLUB A MASOVÁ IMIGRACE

V červnu tohoto roku vznikl v Klubu návrh stanoviska k současnému problému masové imigrace. Návrh, který po dvou kolech připomínek získal podporu pěti členů politické komise ze sedmi, požadoval zavedení účinných opatření proti ilegální migraci a přijímání pouze žádostí osob perzekvovaných nebo nacházejících se v mimořádně tísnivé situaci. Pokud však jde o ty, kteří již do Evropy pronikli nebo před zavedením účinných opatření ještě proniknou, požadoval návrh, s odkazem na nutnost solidarity zemí EU, stanovení objektivních kvót pro přijetí emigrantů.

Zbývající členové komise uvedli řadu připomínek. V jednom případě vycházely z názoru, že situace na Blízkém východě zavinily USA svými intervencemi a řešení problémů by mělo spočívat na nich. Ve druhém případě vycházely připomínky z toho, že státy jižní Evropy obdržely značné finanční prostředky na ochranu jižní hranice Unie, a je na nich, aby jich řádně využily. Kromě toho obsahovaly i poukaz na velké množství imigrantů z Ukrajiny, jež přijala ČR.

Zmíněná většina však usoudila, že jde o mimořádnou situaci, kterou nelze bez solidarity všech zemí Unie zvládnout, a na návrhu setrvala. V předvečer termínu pro formální stvrzení tohoto návrhu však summit EU, za značné iniciativy České republiky a Slovenska, návrh na kvóty zamítl. Za těchto okolností ztratilo stanovisko Dk podle názoru některých členů svůj smysl a návrh byl tudíž odložen.

Osobně soudím, že stanovisko mohlo být přijato, neboť kritická situace trvá a brzy se opět ukáže nutnost mimořádných řešení. Pak bude stanovisko, byť třeba s aktualizovanými formulacemi a terminologií, opět na pořadu dne. (Toto stanovisko č. 61 je zveřejněno v tomto čísle. Pozn. red.)

A závěrem: nikdy nebude dost stanovisek, která by upozorňovala na nezbytnost evropské solidarity, jež by neměla fungovat jen v přijímání dotací.

Jan Friedlaender, červenec 2015

DEMOKRACIE Z POHLEDU SOCIÁLNÍ ANTROPOLOGIE

V úvodu je třeba říci, že po dosti dlouhou dobu, nejméně po dobu jednoho staletí od svého konstituování (50. až 60. léta 19. století), se sociální antropologové problematikou demokracie a demokratických systémů nezabývali. Důvod byl jednoduchý – byla to problematika ležící za hranicemi jejich zájmů. V rámci původního, historického vymezení badatelských zájmů se antropologové věnovali nestátním (rodovým či kmenovým) společnostem, převážně mimo-evropským, zatímco sociologové a politologové se věnovali státním, především evropským a severoamerickým společnostem. Pokud se někdy v textech objevoval pojem „demokracie“ v souvislosti s rodovými společnostmi, pak to mělo vždy nádech nostalgického vzpomínání na „zlatý věk lidstva“ v antickém slova smyslu.

Jednou z mála výjimek byl pokus sovětských etnologů/antropologů použít pojem „vojenská demokracie“ pro popis a charakteristiku politického systému rodových společností s tzv. věkovými třídami a stupni (B. I. Šarevskaja). Byly to takové politické systémy, ve kterých se stoupajícím věkem přibývalo mužům politických práv a podílu na vládnutí a ubývalo politických vynucených povinností. Odhlédneme-li od samotného protimluvu pojmu „vojenská demokracie“, tak tento způsob vládnutí vůbec neuvažoval ženy a obsazování politických funkcí bylo založeno na principu věku, nikoliv na principu nějakého volného výběru.

Vzhledem ke svému způsobu výzkumu se antropologové zaměřili i na výzkum afrických (Fr. Nadel, M. Gluckmann) a asijských (E. Leach) státních společností, byly to ale výzkumy společností, jejichž politické systémy my Evropané většinou charakterizujeme jako „feudální“ či „otrokářské“. Pokud se sociální antropologové věnovali evropským politickým systémům, pak to byly vždy studie o starověkých Řecích, Římanech, Keltech či Germánech. Starověké chápání demokracie mělo a má ale daleko do současného rozumnění tomuto pojmu.

Situace v oboru se začala měnit po II. světové válce, kdy se antropologický zájem začal obracet i do evropského a severoamerického kulturního a společenského prostředí. Výzkumy ale pokrývaly, a pokrývají dodnes, geograficky menší oblasti, než jaké pokrývají jednotlivé evropské či americké státy. Důvod byl a je čistě praktický – není ve fyzických silách jednotlivce zvládnout formou rozhovorů, přímého pozorování a rozбором písemností statisícové až milionové množiny informátorů. Takže výzkumy celostátního dosahu a rozsahu zůstávají sociologům, politologům atp. Antropologové se pak zaměřují především na skutečnou podobu a fungování proklamovaných demokratických systémů. Výsledkem bylo zjištění, že v rámci velkých (státních) systémů fungují malé autonomní systémy. To by nebylo nic až tak překvapivého – zajímavé je to ale z hlediska našeho zájmu, tedy z hlediska fungování či provozování demokracie anebo demokratického vládnutí.

Pro názornost použiji vlastní výzkumy ze Slovenska. Ty probíhaly v letech 1967 až 1968, 1974 až 1984 a pak roku 1994 a 2014. Měl jsem tedy možnost

sledovat aplikaci ideje demokratického vládnutí jak v dobách socialismu (politické tání, normalizace a husákovská éra), tak v dobách kapitalismu (nastupujícího či jiného – přesnější definici nechám na případnou debatu). Výzkumy probíhaly na Horehroní a na severních území bývalé (historické) „stolice“ Hont.

Oficiální politická struktura všech vesnic je odvozena z formy státní správy. Veřejné záležitosti spravuje volený orgán – do roku 1990 rada Místního národního výboru (MNV), později Obecní zastupitelstvo - složený z poslanců, v čele s předsedou - starostou (dříve a nyní). Vlastní chod úřadu měl v rukou tajemník MNV (před rokem 1949 notár). Složení rady MNV i její činnost kontrolovaly politické strany, v době mých výzkumů Komunistická strana Slovenska (dále jen KSS), jejíž předseda byl i jedním z poslanců a zastával některou z důležitějších funkcí. Jednotliví kandidáti byli navrhováni politickými stranami (hlavně KSS) a dalšími místními organizacemi označovanými jako „společenské organizace“ (Svaz požární ochrany, Československý červený kříž, Svaz žen, Svaz protifašistických bojovníků, Socialistický svaz mládeže apod.). Kandidáti byli ještě před volbami schvalováni stranickými orgány (existovala tzv. jednotná kandidátka) - zejména pak osoba případného budoucího předsedy. Po roce 1989 došlo ke změně v tom smyslu, že jednotlivé politické strany mohou vytvářet vlastní listiny kandidátů a že již není povinná ona jednotná kandidátka omezující počet kandidátů. Skončila také kontrola a schvalování kandidátů jedinou (komunistickou) stranou.

I když volební systém uplatňovaný státem ve vesnicích měl v době výzkumů zdánlivě demokratickou formu a na teoretické rovině předpokládal a zajišťoval volný výběr kandidátů - „těch nejlepších“ - byla skutečnost úplně jiná. Demokratický model měla zajistit i oficiální účast většího množství místních politických a zájmových organizací a proklamovaná možnost změny zvolených hodnostářů s každým novým volebním obdobím. Průzkum ve vesnicích ovšem ukázal něco jiného:

1) strategii vesničanů v případě celostátních voleb (do poslanecké sněmovny atp.),

2) strategii vesničanů v případě obecních voleb (místních).

V případě celostátních voleb volili vesničané podle svého politického, náboženského či jiného přesvědčení. Druhou možností bylo, že korporativně dali hlasy nejsilnější politické straně ve státě – tedy právě vládnoucí politické straně. V tomto druhém případě byla důvodem snaha mít pokoj od vnějších zásahů a neupozorňovat na vlastní lokalitu či oblast.

V případě místních voleb bylo jednání vesničanů ale úplně jiné. Potvrdilo existenci vždy dvou vesnických klik (frakcí), mezi nimiž v průběhu času probíhá boj o moc ve vesnici. Tento boj je možné sledovat již od konce 19. století, tedy od dob Uherska. Jistě existoval i dříve, ale nejsou pro to doklady. Tyto soupeřící kliky také mají hlavní slovo při výběru místních funkcionářů a při jejich zvolení. Dá se říci, že vesnický systém klik existoval za monarchie (do 1918), v době parlamentní demokracie (1920-1939), v době klerikální demokracie (1939-1945) i za diktatury proletariátu, tedy i v dobách lidově demokratického a později socialistického

Československa, a existuje i nyní v době nově budovaných demokratických systémů (po 1989).

Oficiálně odpovídá složení politických klik celostátnímu modelu demokratických politických stran a hnutí. V historické perspektivě, pak před II. světovou válkou v nich byly zastoupeny všechny profesionální skupiny vesnici obývající (sedláci, ale i dělníci a řemeslníci) a také příslušníci různých politických stran ve vesnici existujících. Ani před II. světovou válkou jsem nevysledoval politicky jednoznačné zaměření některé z klik.

Po roce 1948 začali v klikách hrát důležitou roli komunisté (členové místní organizace KSS). V době mého výzkumu byli členy každé (obou) klik jak komunisté, tak bývalí nejbohatší sedláci (nebo ještě existující nejbohatší sedláci ve vesnicích obývaných soukromě hospodařícími rolníky) anebo jejich potomci, dělníci i řemeslníci (profesionální i amatérští), členové vesnické kongregace, studovaní lidé, staří i mladí. Celkově lze říci, že každá z klik má podobné typové složení. Zajímavý zde je osud členů rodin největších sedláků v družstevních vesnicích - ti byli v době kolektivizace vystěhováni z vesnice (některé rodiny i do českého pohraničí, většinou na státní statky, kde pracovali jako zemědělství dělníci) a směli se vrátit zpět až v 60. letech. Po návratu zaujali ve svých rodných, tehdy už družstevních vesnicích opět své výsadní společenské postavení a tím i postavení v klikách a jejich děti, pokud ne oni sami, se staly významnými funkcionáři představenstev JRD.

Ono stranické apod. složení je ale jen „fasádou“ pro vnější svět; ve skutečnosti členství v klikách koreluje především s příbuzenskými a přátelskými svazky členů. Protože je kmotrovství chápáno jako příbuzenský vztah (srovnatelný se vztahem mezi rodiči a dětmi), hraje právě kmotrovství důležitou roli v konstruování a udržování potřebných politických vztahů mezi členy kliky. V obcích, kde vedle sebe žijí příslušníci dvou církví, je možné vysledovat i kritérium náboženského vyznání jako rekrutačního principu členství v klice. Každá z klik má „aktivní“ jádro tvořené asi dvaceti až třiceti osobami. U moci je vždy jen jedna klika a ta svými členy kontroluje všechny významné úřady ve vesnici, což zahrnuje i dobrovolné organizace a sdružení a pochopitelně i politické strany (viz diagram č. 10).

Členové druhé kliky jsou v opozici - mezi nimi jsou největší kritici současné vesnické reprezentace a také „nejlepší odborníci“, kteří vědí jak řídit vesnici lépe. Obvykle tradují dlouhé seznamy všech chybných kroků vládnoucí kliky. Pokud je některý člen opoziční kliky přece jen zvolen do nějaké funkce (obvykle nevýznamné), bývá zpravidla pro členy vládnoucí kliky hromosvodem všech stížností a „skutečnou příčinou“ všech neúspěchů. I přes tuto jeho roli se ho snaží členové vládnoucí co nejdříve funkce zbavit. Opoziční klika hovoří o nespravedlivém osočování a pronásledování nevinných lidí.

Během posledního století byli obyvatelé zkoumané oblasti svědky celé řady politických změn země - Slovenska: 1907 - zavedení všeobecného volebního práva, 1918 - konec Uherského království a vznik ČSR, 1939 - vznik Slovenského státu, léto 1944 - Slovenské národní povstání, podzim 1944 - potlačení téhož povstání, 1945 - obnova ČSR, 1948 až 1949 nástup KSS k moci, přelom

padesátých a šedesátých let - kritické hnutí v KSS, jaro 1968 - Pražské jaro, srpen 1968 - vstup vojsk VS, 1969 až 1970 – normalizace a nástup reálného socialismu, 1989 - svržení monopolu KSS.

Srovnáme-li tyto politické makrozměny se změnami politických klik ve vesnicích, pak zjistíme, že tyto mikrozměny dosti výrazně sledují ony makrozměny. S každou makrozměnou dochází i k mikrozměně. Podstatné je, že změna probíhá poměrně klidně a bez nějakých výrazných postihů příslušníků právě „padnuvší“ kliky; zvláště patrné to bylo za SNP a po jeho porážce – při studiu archivních materiálů spojených s těmito událostmi jsem si tuto skutečnost také poprvé uvědomil. Vzhledem k tomu, že v průběhu čtyřiceti let existence socialistického Československa/Slovenska bylo složení obou soupeřících klik typově skoro stejné, nebylo žádným problémem pro tu kterou kliku převzít moc - ve svém jádru měla členy každého politického a společenského zaměření, takže při jakékoliv změně mohl nastoupit „ten pravý muž“ či „ta pravá žena“. Členství v KSS nebylo navíc považováno za vyjádření osobních názorů (hodnot) jaké vyjadřuje podle vesničanů např. náboženská víra, ale za nutný předpoklad pro zajišťování mocenského postavení kliky.

Domnívám se, že toto „univerzální“ složení politických klik ve vesnicích a jiné chápání stranické příslušnosti vedlo např. ve slovenských volbách roku 1990 ke zvolení vysokého počtu starostů - stále ještě členů KSS. V některých obcích přece jen vedla nenadálá revoluce roku 1989 k dočasnému vyrazení vůdců obou soupeřících klik z formální politické struktury (právě pro jejich členství v KSS) a do funkcí starosty byl zvolen „cizinec“. Obvykle to byl nějaký profesionál (zemědělský, technický, kulturní), který v obci žil a pracoval. Ovšem při výzkumech v roce 1994 jsem již opět mohl zjišťovat obě frakce stabilizované a připravené bojovat o moc. Volba profesionála – nečlena minulých politických klik, která poskytla čas na přeskupení členů jednotlivých klik, se již neuvažovala a příslušný starosta byl vyhlašován za původce všech chyb, jichž se místní obecní úřad v posledních letech dopustil.

V podstatě je možné říci, že v malých společenstvích probíhá výběr nositelů politické moci na jiných principech, než těch demokratických, ovšem i tento výběr je „zahalený“ do obecně proklamovaného, demokratického principu výběru funkcionářů. Tolik k demokracii v malých světech velkých demokratických států.

V posledních deseti letech se začal diskutovat pojem „demokracie“ v souvislosti s oprášenou teorií tradičních afrických náčelnicví. Debatu vyvolala potřeba afrikanistů a politologů zamýšlet se nad stabilitou a budoucností afrických států. V jejím základu je poněkud romantická představa, že africká náčelnicví v předkoloniální době měla nějaké rysy demokracie. Náčelnicví je ale takovým politickým systémem, kde jsou politické (případně i náboženské či ekonomické) hodnoty děděny na základě příbuzenství; v nejlepším případě se koná výběr ze skupiny příbuzenskými vztahy propojených kandidátů. K naší představě demokratického navrhování a výběru kandidátů to má velmi daleko.

Znovu vzkříšená náčelnicví, s předpokládanými demokratickými rysy, by pak existovala v hranicích současných afrických států a byla by jakýmsi quasi demokratickým deštěm, který by měl chránit řadové obyvatele před útlakem

diktátorů, warlordů a dalších takových nositelů centrální (státní) politické moci. Obnovení „demokratických“ náčelnictví by také předpokládalo obnovení systémů nepřímé vlády, jak je ve svých koloniích kdysi budovali Britové. Je to vlastně opět myšlenka fungování malých světů uvnitř velkého světa. Jak už jsem se zmínil, je to snaha politologů-romantiků najít řešení pro dnešní nestabilní či rozpadající se státy subsaharské Afriky, které prošly cestou od zdánlivé demokracie na přelomu 50. a 60. let 20. století až k diktaturám všeho druhu, případně k chaosu občanských válek.

(Redakčně zkráceno)

Josef Kandert, červen 2015

ŠESTÝ ČERVENEC 2015

Šestý červenec pro mne vždy byl tragickým datem. Toho dne byl před mnoha staletími brutálně usmrčen člověk, který se odmítl odříct myšlenek, jež považoval za pravdu Páně. Nejsem takový znalec teologie, abych mohl posoudit, zda se mýlil či nemýlil. Experti, kteří jsou přesvědčeni o jeho omylech, zároveň mnohdy uvádějí, že v takovém případě rozsudek odpovídal tehdejšími zákonům. To je ovšem bezděčná výzva pro právní pozitivisty, aby se nad svým pojetím práva hluboce zamysleli. Je to špatné pojetí, vede-li k popravě mravně čistého, hluboce věřícího člověka. Církev to dnes už ví.

Výročí mě vždy přiměje k zamyšlení nad našimi dějinami. Protože tragičnost výroku koncilu se nevyčerpává Husovou popravou. Ta přehodila výhybku českých dějin nešťastným směrem; postavila většinu národa proti všem, což trvá v nesnížené intenzitě do dnešních dnů a bude trvat tak dlouho, dokud nás zcela nezahubí.

Na výpravě do českých dějin se lze těžko vyhnout Františku Palackému. Nedlouho před Husovým jubileem jsem četl stať o Palackého větě, jež v zestručněné podobě zní „*Kdyby nebylo Rakouska, museli bychom si je vytvořit*“. Autor hodnotil větu velice pozitivně.

Jeden můj známý, který naladěný na tuto vlnovou délku není, vytkl autorovi stať, že ignoroval další větu, kterou Palacký pronesl v hněvu nad dualismem monarchie, který byl sjednán s Uhry a ignoroval české zájmy, tedy „*Byli jsme před Rakouskem, budeme i po něm*“. Dal jsem mu za pravdu, neboť ty dvě věty spolu natolik souvisí, že první by se neměla uvádět bez druhé, jež je v podstatě rovna první, leč s opačným znaménkem. Ale vyprávěl jsem mu k tomu jeden příběh z dějin Francie.

Navštívíme-li burgundskou metropoli Dijon, určitě v centru narazíme na dlouhou ulici jménem Rue Jeannin. Je nazvána po Pierre Jeanninovi, nazývanému Président Jeannin, předsedovi dijonského senátu ve druhé polovině 16. století. Byl jím i v roce 1572, kdy francouzský dvůr dal v noci na svátek sv. Bartoloměje povraždit hugenoty, tedy protestanty, a přikázal, aby se tak stalo i provinciích. Jeannin po obdržení příkazu pronesl slavnou větu: „*Il faut lentement obéir au souverain, quand il commande en colere*“. Tedy: „*Příkazy, jež panovník vydal v hněvu, je třeba plnit pomalu*“. A plnil je tak pomalu, že v Dijonu a téměř ve všech burgundských městech ani jeden hugenot nepřišel o život.

Ta nádherná věta je podle mne použitelná i v různých variacích. Stran druhé Palackého věty mě napadá „*Myšlenky, jež nás napadnou v hněvu, je třeba vyslovovat a uskutečňovat pomalu*“.

Tuto stať jsem napsal 6. července, ale odesílám ji o dva týdny později. Protože články napsané v hněvu (nad rozhodnutím koncilu, který odsoudil jednoho vzácného člověka přímo a další statisíce nepřimo) je třeba odesílat pomalu. Ale na nic, co by odeslání bránilo, jsem za tu dobu nepřišel.

Jan Friedlaender, červenec 2015

VÍTE, ŽE...

...videozáznamy z letošní 19. **konference Forum 2000 Demokracie a vzdělání**, která proběhla 13.–16. září 2015 v Praze a dalších středoevropských městech, si můžete prohlédnout zde: <http://www.forum-2000.cz/cz/web-tv/>

...**Rada Evropy** je mezinárodní celoevropská organizace, která zajišťuje spolupráci členských států zejména v oblasti podpory demokracie a ochrany lidských i sociálních práv a svobod. V češtině se více o Radě Evropy můžete dozvědět zde: <http://www.radaevropy.cz/>

...v červenci 2015 uplynulo 600 let od mučednické smrti mistra Jana Husa, který zosobňuje v českých dějinách zejména boj za pravdu a morální věrohodnost. Přípomínkou reformních myšlenek a životního zápasu tohoto výjimečného člověka byl duchovně kulturní projekt Husovské slavnosti 2015 - proběhly 5. a 6. července 2015 v centru Prahy, hlavní pódium bylo umístěno v sousedství pomníku Mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí. Více informací o akci najdete zde: <http://www.hus-fest.eu/>

Jitka Nováková

Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Také v dalších měsících pokračovala pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám. V červenci měl kol. Pavlík přednášku Problémy volebních systémů z hlediska demokratismu, v srpnu kol. Kohoutová přiblížila ve své přednášce velmi lidsky život a činnost manželky prezidenta Edvarda Beneše paní Hany Benešové.

Na zářijovém setkání Dk s tématem Problémy současné imigrace do Evropy za účasti tří panelistů - Jan Friedlaender, Zdeněk Pavlík a Ondřej Wagner - zazněl v úvodu pohled na tlaky, které lidi dohánějí k migraci, a na různou míru přitažlivosti oblastí pro migranty - push a pull efekty. Jsme svědky velké historické migrace, kdy je třeba podpořit solidaritu evropských států i jako cenou evropskou hodnotu, třeba i s rozlišením cílů migrantů a zdůrazněním, že musí přijmout evropské hodnoty. Byly k dispozici materiály z Fora 2000, kde se některé referáty migrací také zabývaly, jako výzvou a zároveň příležitostí. Vyslechli jsme stanovisko Dk k migraci, které po schválení politickou komisí bude rozesláno podle rozdělovníku komise významným představitelům naší politické scény.

VYŠLO DALŠÍ ČÍSLO DK-DIALOGU V ANGLIČTINĚ, Č. XX/1, 2014/2015

Můžete si ho přečíst na webu Dk a na požádání ho dostanete vytištěné. Obsah tohoto čísla:

Introductory Word

Official Views of the Democratic Club No. 55-57

Democratic Club in Questions and Answers (07)

The Yalta Conference: was Czechoslovakia sacrificed?

Working women in Japan

Do Governments love Crises and what Impact upon Democracy does the Financial and Generally Economic Crisis have?

Fiat Iustitia et Vivat Mundus

Day of Peace

Did you know that...

POZVÁNKA

Další setkání členů a přátel Demokratického klubu se koná v úterý dne 20. října 2015 v 17 hod. v Měšťanské besedě, Jungmannova ulice 17, Praha 1, místnost 205. Setkání uvede kol. Stanislav Kubů s tématem Fašismus - odvrácená tvář západní politické tradice - jde o aktuální problém? Listopadový termín připadá na státní svátek a v listopadu máme v Demokratickém klubu také valnou hromadu, proto další setkání bude 15. prosince, kdy úvodní slovo předběžně přislíbil kol. Jan Švejnar. Pozvánky na tato setkání zasíláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme Vaši e-mailovou adresu. Hosté jsou na valné hromadě vítáni.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7.

Telefonní číslo: 221 506 733 (též záznamník);

e-mail: dklub@volny.cz webová stránka: <http://www.demokratickyklub.cz>

Bankovní spojení Demokratického klubu:

Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Praha 1, Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800

IBAN CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Jitka Nováková a Zdeněk Pavlík

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.